

Kokneses Hanzas stāsts

Maza vieta pie Daugavas upes, kura izauga un attīstījās tieši viduslaiku periodā. Šis nelielais stāsts būs par Kokneses vietu, kurai Rīgas arhibīskaps samērā agri, jau 1277. gadā, piešķīra pilsētas tiesības. Visticamāk Rīgas arhibīskaps šajā vietā saredzēja potenciālu, un viņš nebija kļūdījies, jo jau 13. gs. beigās vieta piesaistīja tālirtgotājus no vācu zemēm Eiropā. Un tas šo mazo pilsētu, kas bija tikai 3,6 ha liela, piesaistīja tā laika lielākajai tirdzniecības sistēmai – Hanzas savienībai.

Iedomājies tirgotājus, kas dodas augšup vai lejup pa Daugavu un tālumā ierauga augstā pakalnā uzbūvētu mūra pili. Piebraucot tuvāk, kļūst skaidrs, ka vieta izvietota uz zemes raga, kuru no divām pusēm ietver divas upes – Daugava un Pērse. Piestājot krastā, vieta šķiet vēl nesasniedzamāka – to ieskauj mūri, kurā izvietoti torņi ar vārtiem. Ieejot pa vārtiem, tirgotāji nokļūva pilsētā, kuras izskats šķita pazīstams – tāds pats kā vācu zemēs ar šaurām, bruģētām ieliņām un jauktu akmens-koka apbūvi. Tur namos darbojas gan amatnieki, kuri gatavoja kaula un māla izstrādājumus, gan tirgotāji, kuri pirka un pārdeva preces. Pirkšana un pārdošana bija galvenie pilsētas ienākumi, kas tika izlietoti dažādām vajadzībām. Daļa tika tērēta sūtņu vajadzībām, kuri devās uz kopīgajām pilsētu sanāksmēm Valmierā vai Valkā. Daļa tika iztērēti kā maksājumi konkrētiem mērķiem, ko īstenoja Hanzas sistēmā esošie tirgotāji. Dažādus darījumus pilsētā kārtoja arī svešzemnieki – krievi un lietuvieši.

Minētie tirgotāji pilsētā ieraudzīja ne tikai šaurās ielas un apbūvi, bet arī klostera ēku, kur darbojās franciskāņu ordenis. Tāpat netālu no pilsētas mūra skatam pavērās pilsētas centrālā baznīca, kuras svētais aizgādnis bija Sv. Pāvils. Turpat blakus atradās kapsēta, kur vietas trūkuma dēļ kristieši tika apbedīti vairākās kārtās. Un netālu no baznīcas tirgotāji ieraudzīja vietas dominanti – mūra pili. No pilsētas tā bija atdalīta ar grāvi un mūri. Neskatoties uz to, pilsēta atradās pils ēnā un bija savienota ar to vienotā aizsardzības sistēmā. Pili par savu mītnes vietu nereti izmantoja Rīgas arhibīskaps – tas pats cilvēks, kas pilsētai savulaik bija devis tās lielāko lepnumu – tiesības. Tās paredzēja gan pilsētas iedzīvotāju pienākumus pret arhibīskapu, gan arī tirgošanās noteikumus. Tirgotāji ar šiem noteikumiem bija labi pazīstami, jo tie regulēja viņu iztikas avotu. Tirgotāji devās atpakaļ uz pilsētas

rātsnamu netālu no baznīcas, lai vienotos par tirdzniecības darījumiem. Ar tirgotāju acīm tika apskatīta maza vieta pie Daugavas, kura ikdienā dzīvoja savu nesteidzīgo dzīvi, taču varēja justies droši, jo to sargāja pils un pilsētas mūri. Un notikumi varēja norisināties tālāk.

Lai gan attīstība nereti maz tiek saistīta ar viduslaikiem, tomēr Koknesei viduslaiku periods bija laiks, kad pilsēta ieguva savu nozīmi Livonijas administratīvajā sistēmā, gan arī atpazīstamību plašākā reģionā. Tirgotāji šo vietu piesaistīja Hanzas reģionam un pilsēta no tā tikai ieguva.

Autors: Mg.hist., vēstures zinātņu doktora grāda pretendents Edgars Plētiens

Foto autors: Ainārs Briedis